

**Zeitschrift:** Annalas da la Societad Retorumantscha  
**Herausgeber:** Societad Retorumantscha  
**Band:** 63 (1949)  
  
**Nachruf:** Sur prof. Dr. Gion Cahannes : 1872-1947  
**Autor:** Fry, Carli

### **Nutzungsbedingungen**

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. [Siehe Rechtliche Hinweise.](#)

### **Conditions d'utilisation**

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. [Voir Informations légales.](#)

### **Terms of use**

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. [See Legal notice.](#)

**Download PDF:** 04.05.2025

**ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>**

---

---

# Sur prof. Dr. Gion Cahannes

1872—1947

*da Sur Carli Fry*

Cun dr. Cahannes ei in um della veglia garda romontscha ius ella perpetnadad. Caspar Decurtins ha giu empalau il giuven Cahannes al studi e tgirau ses emprems pass en la veta publica. En de sias regurdientschas dil Caspar descriva il defunct, tgei impressiun che Decurtins hagi fatg sin el l'emprema gada ch'el hagi udiu a plidond il grond oratur sin ina fiasta de cant dellas scolas della Cadi sco ellas eran en usit dal temps de nos babs e tats. Schegie ch'el vevi mo ver 10 onns, hagi el per veta duronta salvau la regurdientscha de quei um che savevi s'entusiasmar enamiez la giuventetgna e comunicar siu fiug a ses auditurs. Vegnius empau pli gronds ei il pign Gion, suenter haver giu l'emprema instrucziun de latin da Sur Bistgaun Cathomen a Dardin, vegnius cumpignaus da siu bab, in confident della politica dil Caspar en la gronda vischnaunca de Breil, tier il Mistral de Gravas. Leu ha el anflau en casa de quel in hosp, siu amitg Georges Python. Ils dus umens han entruidau Gion Cahannes per continuar ses studis a Friburg el collegi de s. Mihel e procurau per el bunas familias friburghesas che devan ad el dunsena gratuita. In di per jamna mava ed a dunsena en casa de Georges de Montenach, il spirtus estet ed um politic. Quei era ils anno 1888; Montenach era ual vegnius eligius president central della Societad de Students svizzers — e 10 onns pli tard, 1898, ha Cahannes sez obteniu la medema honor. Ils onns de Friburg han purschii bia al giuven Cahannes. Python, cun Decurtins il fundatur dell' universitad, ei daventaus siu protectur; Georges de Montenach siu amitg e cussegliader; professor Beck—Cahannes era denton all' universitad per studiar l' historia — siu ideal. Oravon denton ha ina amicezia tochen alla fossa ils onns de Friburg uniu il giuven erudit (Cahannes ha doctorau 1896 cun ina lavur magistrala sur la

claustra de Mustér) cun Decurtins. Las brevs dil Caspar a Cahannes e las regurdientschas dil defunct che nus vein allegau dat-tan persuerter eloquenta perdetga. Il Caspar veva gronds plans per siu favoriu. Aschia leva el metter el a Basilea per redactur della gasetta catolica che valeva per igl organ de sia politica sociala, il Basler Volksblatt. Cahannes denton bratta ses studis cun la pastora-ziun e vegn a Rabius, nua ch'el mida la caplania en pleiv.

A Rabius, ils onns 1900—1905, gauda el, stend mo in passet naven da Gravas, danovamein la scola dil «Liun de Trun». Tenor l'intenziun dil Caspar era Cahannes predestinaus per la professura d'istoria ecclesiastica al seminari de Cuera. Per preparar el per tal pensum introduceva Decurtins il giuven spiritual en quella scienza, dend agli veritablas prelecziuns d'istoria della Baselia ch'el dominava suveranamein. Sut sia egida ha Cahannes da lezzas uras scret pigl Ischi de 1902 l'istoria dils paders caputschins della mis-siun retica. In plan falliu sco aunc tonts auters digl um de Gravas plein ideas ed iniziativa: Per l'istoria el seminari ei enstagl dil historiograf per successur de prof. Müller in um della musica vegnius elegius (ina remarcablada che ha a Cuera el medem liug fatg scola!), e Cahannes ei 1907 vegnius numnaus professor della ductrina catolica e dil romontsch alla scola cantonala de Cuera. Podà che la Providentscha haveva vuliu dar al pauper romontsch en digren ina forza quali-ficada. Scadin cass ha la nomina de dr. Cahannes alla scola canto-nala mess el sin in camp de lavur plein success. Sia olma fundamen-talmein romontscha ha entschiet a vibrar en quei liug che fuva aunc pleins de regurdientschas dil grond trubadur Muoth. Decurtins eis ei stau che ha animau el vinavon, interessond el per igl Ischi, per la Romania e per sia Crestomazia. Da Cuera ano ha Cahannes, per commissiun de Decurtins, organisau la collecziun dil tom de Schons. En siu niev post ha Cahannes entschiet a s'occupar dell' ortografia romontscha, publicond (egl Ischi) sias «Brevs da Crestault», lu siu «Entruidament» e sia «Grammatica romontscha». Ina vera pis-siun pil romontsch dominava quei um, arrivaus, senza esser filolog de professiun, ad ina franca autoritad en fatgs dil romontsch. In maun dretg de prof. Vieli en la codificaziun dil romontsch sursilvan, ha el onns ed onns nunstunclenteivlamein fatg la lavur malengrazieivla de curreger tuttas publicaziuns sursilvanas ch'el pudeva tier, offi-cialmein (mandats e Fegl Official della Curia) u meins officialmein.

En siu proceder sco correctur semussava siu uffeci de caplon d'armada: cheu senuspeva el buca d'esser dictatur, e lu capitava ei ch'ei deva conflicts culs auturs, conflicts ton pli capeivels, perquei che Cahannes sez midava sia ortografia d'in decenni a l'auter, bu-namein d'in onn a l'auter — ins studegi mo las diversas ediziuns de ses cudischs d'oraziuns, u igl Evangelari, il catechismus e la nova bibla de scola. Ses merets pil romontsch — sin quei terren ha el ina ga pronunziau il plaid digl «anim grond», daventaus proverbials — ein nundiscutabels e vegnan a restar. Alla scola cantonala ha professor Cahannes, sper sia lavur pil romontsch, operau en moda exemplarica era per l'istoria e per l'instrucziun religiosa. Siu referat de 1910, agl'emprem congress catolic della Svizzera per scola ed educaziun, sur errurs historicas en cudischs de scola svizzers, ha giu in eco nunspetgau, levantond prof. Oechsli de Turitg (Rätier 23 ss.), da vart radicala, e da vart catolica clamond la defensiun de Caspar Decurtins per sias tesas (Liberté 1911, 235 e 237).

Pleins premura en siu rom official de catechet per ils scolars catolics, eis el ina ga vegnius attaccaus da vart liberal-protestanta tochen el Cussegl Grond, senza che zatgi sappi renfatschar agli la minima incorrectadad. Ses superius spirituals han adina renconuschiu ses merets, e la dignitad de canoni de Cuera ei stada mo ina mudesta pagaglia per tut quei che el ha fatg per il pievel catolic.

Sur Gion Cahannes era en sesez in um cul spért vast d'in erudit ed il cor pietus d'in affon innocent. Ils davos onns de sia veta transpareva sin sia fatscha la candur d'in'olma johannea. Evidentamein era el turnaus tier l'emprema amur religiosa de ses onns d'affonza. Buca per nuot haveva la «pintga sontga Tresa» de Lisieux entusiasmau el tut «da narr», per duvra quei plaid ch'el duvrava aschi bu-gen: duas olmas parentadas de Natanael havevan en quels dus empriu d'enconuscher e carezar ils medems ideals cristians: la buontad e mudestiadad e bunafei che duess esser la tempra de scadin discipel dil Salvador cun sia devisa: Emprindei da mei, jeu sun mi-geivels e buntadeivels da cor.

Sco all'entschatta de sia veta publica, cun la cesura de s. Leci denter Rabiis e scola cantonala, era la fin de sia veta ei stada ina gronda sorpresa. Quei um che carezava siu Dardin ed il tschespet romontsch cun tut l'ardur de sia olma affonila, ei morts nunspetgadamein da lunsch da sia patria. Tucsaus dalla daguotta sper Son-

vico giul Tessin, nua ch'el passentava ils davos onns bugen sias vacanzas cun siu bien amitg e conscolar dr. Wymann d'Altdorf, ha el fatg siu davos viadi sil Crest de Dardin el vischi de bara. Mo ils Tessinès han teniu ad honor il grond amitg della Latinità: Per caudon de sia mort han ei erigiu el liug de sia mort in monument, e sil marmel legia il viandont che va dall' idillica claustrutta de Bigorio engiuvians a Sonvico la sempla inscripziun

«Can. Prof. J. Cahannes † 23 9 47.»

Pertgei dir depli? Igl auter stat scret el cudisch della veta.